

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-139

11.2.2025

If Skadeforsikring NUF

Motorvogn

Premieøkning – krav om tilbakebetaling av forsikringspremie – fal. § 3-3.

Premien for sikredes forsikringer ble ved fornyelse for perioden 15.12.23–14.12.24 økt fra kr 19 149 til kr 52 757. Reiseforsikringen ble økt fra kr 2 048 til kr 2 990 (kr 942 og 46 %), bygnings- og innboforsikringen fra kr 11 061 til kr 31 885 (kr 20 824 og 188,3 %) og bilforsikringen fra kr 6 040 til kr 17 882 uten TFA (kr 11 842 og 196 %). Sikrede krevde refundert kr 18 692 som hun hevdet at hun hadde betalt for mye for perioden fra 15.12.23 frem til oppsigelse av avtalen 4.7.24, idet økningen ved fornyelsen var altfor stor og fordi hun ikke ble tilstrekkelig varslet om økningen. Foretaket fastholdt premieøkningen begrunnet med flere skadetilfeller og hevdet det varslet om økningen i tråd med forsikringsavtaleloven (fal.) § 3-3 annet ledd. Nemndas flertall kom til at premieøkningene måtte regnes som vesentlige, men at foretaket hadde overholdt varslingsplikten i fal. § 3-3 annet ledd. Flertallet viste i den forbindelse til at sikrede i premievarslet fikk informasjon om pris på hvert enkelt produkt for det nye året og for forrige år, samt at hun fikk informasjon om at prisøkningen skyldtes flere skader enn det forventningstall foretaket opererte med.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om tilbakebetaling av foretakets premieøkning.

Sikrede tegnet forsikring for en VW Polo (2010-modell) i 2019. Forsikringsavtalen utstedt 25.5.19 for perioden 23.5.19–14.12.19 anga premie på kr 3 250 eks. trafikkforsikringsavgift (TFA). Avtalen omfattet kasko- og bilnøkkelforsikring. Sikrede var også omfattet av en reise-, bygning- og innboforsikring.

Sikrede ba 24.2.20 foretaket endre dekningen på bilen til Super, men det ble avslått fordi det ikke var mulig å tegne Superforsikring i foretaket på kjøretøy som var over ti år. Sikrede ba 9.7.21 foretaket endre forsikringen til å omfatte fører under 23 år, og foretaket utstedte 10.7.21 ny avtale for perioden 9.7.21–14.12.21. Bilforsikringen kostet da kr 5 037 eks. TFA. og omfattet kasko, leiebil og motor- og girskadeforsikring. Sikrede tok på ny kontakt 12.11.22 med ønske om å tegne bilnøkkelforsikring og ble anbefalt Superforsikring, som da kunne tegnes for biler eldre enn ti år, og som inkluderte bilnøkkelforsikring. Det ble utstedt ny avtale 15.11.22 for perioden 15.12.22–14.12.23 hvor det fremkom at bilforsikringen også omfattet Superforsikring f.o.m. 12.11.22. Samlet årspris for forsikringene under avtalen var da kr 19 149 uten TFA, herunder kr 6 040 for bilforsikringen uten TFA. For reiseforsikringen var premien kr 2 048 og for bygnings- og innboforsikringen var premien kr 11 061.

Ved fornyelse av forsikringsavtalen utstedt 3.11.23 for perioden 15.12.23–14.12.24, økte foretaket årspremien til kr 52 757, herunder kr 17 882 uten TFA for bilforsikringen, kr 2 990 for reiseforsikringen og kr 31 885 for bygnings- og innboforsikringen. Fornyelsesdokumentet s. 3 om "Prisøkning" anga følgende:

Du har dessverre hatt flere skader enn det som ligger til grunn for våre prisberegninger. Vi har derfor sett oss nødt til å øke prisen vesentlig for den kommende avtaleperioden. Du kan se en oversikt over skadene du har hatt på Mine sider på www.if.no, under Mine skader: <https://minesider.if.no/web/mine-skader/>.

Foretaket utstedte samtidig en betalingsplan hvor det informerte om at sikrede skulle betale kr 4 652 hver 15. pr. måned, første gang 15.12.23. Foretaket informerte også om pris pr. forsikringsprodukt "forrige år" og "dette året". Ifølge foretaket betalte sikrede den nye premien i tråd med betalingsplanen frem til juli 2024.

Sikrede kontaktet foretaket 7.2.24 for å få fjernet tilleggsdekningen for "ung fører" og hevdet det skulle vært gjort tidligere, og foretaket godkjente 9.2.24 å refundere kr 3 193 som sikrede hadde betalt i tilleggspremie for ung fører for perioden 9.7.21 til 7.2.24.

Etter anmodning fra sikrede i juli 2024 annullerte foretaket hele forsikringsavtalen for flytting til annet foretak med umiddelbar virkning. Ifølge foretaket fikk sikrede refundert kr 1 064 som hun hadde betalt for superforsikringen fra 5.12.23, selv om det mente sikrede ikke hadde rettmessig krav på det. Foretakets kundeombud oversendte 15.7.24 sikrede følgende informasjon:

Du har tidligere hatt en samtale med [..saksbehandler..] og det ble da enighet om at superforsikringen skulle annulleres tilbake til siste hovedforfall per 15. desember 2023, noe jeg håper var en grei løsning.

Etter samtalen 12. november 2023 hvor du ringte inn for å tegne bilnøkkelforsikring, ble det også avtalt å tegne superforsikring, som inkluderer bilnøkkelforsikring og dette ble bekreftet med at det ble sendt ut nye forsikringsdokumenter. Og i avtaledokumentene som ble sendt ut 3. november 2023 ble det informert om premieøkningen, og dette var i god tid før hovedforfallet som var 15. desember 2023. Og i samme dokument ble det informert om at dersom du ikke ønsket å fornye forsikringene så måtte vi ha beskjed innen 14. desember 2023. Og alle kunder har et eget ansvar for å lese forsikringsdokumentene som sendes ut ved fornyelse, eller hver gang det gjøres en endring på avtalen. Det ble også informert om skader og oversikten over skadene kan du finne på "Mine Sider".

Sikrede anfører at foretaket økte premien for forsikringene for mye ved fornyelsen i desember 2023, og heller ikke varslet i tråd med fal. § 3-3 annet ledd. Sikrede hevder skadene hun hadde hatt ikke hadde vært så store, og at foretakets begrunnelse for å øke premien fra kr 19 149 til kr 52 757 (syv skader siste 24 måneder), ikke var korrekt. Sikrede oppgir å ha hatt åtte skadesaker hvor kun fire førte til utbetaling, herunder to om veihjelp for å åpne bil. Sikrede hevder en økning med kr 33 608 og 175,5 % fra 15.12.23 er urimelig i forhold til skadene hun har hatt, og at foretaket ikke har redegjort tilstrekkelig for endringene og prisøkningene.

Sikrede anfører at foretaket skulle forsikret seg om at hun var klar over prisøkningen. Hun har mottatt veldig mange e-poster fra foretaket uten beskjed om at hun måtte logge seg inn for å sjekke dette. Hun fikk kun beskjed på SMS i forbindelse med noen andre forhold knyttet til hennes forsikringer, og mener SMS også burde vært brukt ved hovedforfall. Det forhold at foretaket godtok oppsigelse på dagen, viser at prisen ved fornyelse i desember 2023 var for høy, og hun krever refundert kr 18 692 som hun betalte for mye i premie i perioden 15.12.23 til oppsigelsen 4.7.24. Prisen på bilforsikringen var også høy før fornyelsen fra 15.12.22, idet bilen kun var verdt kr 10 000, hun kjørte under 5 000 km i året, hadde 75 % bonus og kjørt skadefritt i 21 år, slik at prisen burde gått ned i stedet for opp. Hun fikk ikke noe dokument hvor det fremgikk hva premien var forrige år og kommende år, ikke mulighet for å undersøke alternative forsikringsmuligheter og ikke noen henvisning og link til "Mine sider".

Forsikringsforetaket anfører at det har overholdt varslingsplikten i fal. § 3-3 annet ledd, og at det ikke er grunnlag for tilbakebetaling av premie for bilforsikringen fra desember 2023 til juli 2024. Årsaken til den vesentlige premieøkningen, som ble varslet i november 2023, er flere skadetilfeller, og premien ble økt for å stå i forhold til risikoen foretaket hadde ansvaret for.

Sikrede ble informert om økningen på s. 3 i forsikringsavtalen og samtidig informert om at oversikt over skadene var tilgjengelig på "Mine sider", og en link til nettsiden fulgte vedlagt. Foretaket hevder sikrede i tillegg mottok varsel via e-post. På s. 3 i avtalen var det en prisoversikt som viste forsikringspremien pr. produkt, og premievarselet inneholdt betalingsplan med oversikt over pris for forsikringsproduktene foregående år og kommende forsikringsår. Sikrede mottok nye forsikringsdokumenter og var ansvarlig for å gjøre seg kjent med forsikringsavtalen. Det informerte om økningen for bilforsikringen og begrunnelsen for det, slik at sikrede hadde anledning til å vurdere alternative forsikringsmuligheter. Sikrede hadde meldt inn mer enn syv skader siste 24 måneder, noe som var høyere enn beregnet gjennomsnitt. Sikrede betalte også den nye premien uten innvendinger i samsvar med betalingsplanen frem til juli 2024.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Spørsmålet er om foretakets premieøkning ved fornyelse av sikredes forsikringer i desember 2023 var berettiget.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold. Finansklagenemnda har ikke grunnlag for å vurdere foretakets premieberegning eller premiestruktur, jf. FinKN 2021-510 og 2020-86. I saker som gjelder premieøkning, vil derfor Finansklagenemndas mandat normalt være begrenset til spørsmål om foretaket har overholdt varslingsplikten i fal. § 3-3 annet ledd:

Vil forsikringsforetaket endre forsikringsavtalen i forbindelse med fornyelse, skal det sammen med premievarslet for den nye forsikringsperioden gi forsikringstakeren de nye vilkårene med en redegjørelse for de endringer som er gjort. En endring som det ikke er redegjort for på denne måten, kan foretaket ikke påberope.

Det følger av bestemmelsen at dersom foretaket vil endre forsikringsavtalen i forbindelse med fornyelse, skal det sammen med premievarslet for den nye forsikringsperioden gi forsikringstakeren de nye vilkårene med en redegjørelse for de endringer som er gjort. En endring som det ikke er redegjort for på denne måten, kan foretaket ikke påberope. Nemndspraksis har lagt til grunn at varslingsbestemmelsen også gjelder ved vesentlige premieøkninger, jf. FinKN 2013-173 og 2018-774 med henvisninger. Hvis foretaket unnlater å redegjøre for "de endringer som er gjort" ved en vesentlig premieøkning, kan det etter dette ikke påberope seg økningen.

Fal. § 3-3 gir ingen begrensning i foretakets mulighet til å øke premien så lenge økningen ikke i realiteten dreier seg om en kontraheringsnektelse eller oppsigelse, men krever at det gis en redegjørelse for endringen. Om premieøkningen er vesentlig avhenger både av beløpets størrelse og prosent, jf. FinKN 2021-510. I FinKN 2014-428 uttalte nemnda at "Det er ikke uten videre gitt at 25 % premieøkning må regnes som vesentlig", mens det følger av FinKN 2014-105 at en premieøkning på 44 % i utgangspunktet må regnes som vesentlig. Nemnda kom i FinKN 2019-518 under noe tvil til at en generell økning på 20 % med kr 3 000 (fra kr 15 579 til kr 18 534) i bilforsikring ikke kunne regnes som vesentlig, mens i FinKN 2019-242 ble en økning med 40 % og et beløp på kr 742 (fra kr 1 690 til kr 2 432) regnet som vesentlig selv om beløpet var beskjedent.

Det følger av sakens opplysninger at reiseforsikringen ble økt fra kr 2 048 til kr 2 990, dvs. med kr 942 som utgjør 46 %, at bygnings- og innboforsikringen ble økt fra kr 11 061 til kr 31 885, dvs. med kr 20 824 som utgjør 188,3 %, og at bilforsikringen ble økt fra kr 6 040 til kr 17 882, dvs. med kr 11 842 og 196 %. Dette må regnes som vesentlige premieøkninger som foretaket må varsle om i henhold til fal. § 3-3 annet ledd, dvs. at det hadde en plikt til å gi sikrede en "redegjørelse for de endringer som er gjort".

Hensynet bak varslingsreglene i fal. § 3-3 er at forsikringstakeren skal gis mulighet til å vurdere om det er aktuelt å undersøke alternative forsikringsmuligheter, jf. FinKN 2018-774. Dette betyr at han trenger informasjon om premieøkningen for det enkelte produkt og begrunnelsen for denne premieøkningen, slik at han kan vurdere om han vil undersøke alternative forsikringsmuligheter for dette produktet, jf. FinKN 2021-720. Sikrede fikk i premievarselet informasjon om pris på hvert enkelt produkt for dette året og for forrige år, og kan derfor lett regne ut prisforskjellen.

Fornyelsesdokumentet utstedt 3.11.23 s. 3 "Prisoversikt" angir videre:

Prisøkning

Du har dessverre hatt flere skader enn det som ligger til grunn for våre prisberegninger. Vi har derfor sett oss nødt til å øke prisen vesentlig for den kommende avtaleperioden. Du kan se en oversikt over skadene du har hatt på Mine sider på www.if.no, under Mine skader: <https://minesider.if.no/web/mine-skader/>.

Her fremgår at prisøkningen forklares med flere skader enn det forventningstall foretaket opererer med. Når dette sammenholdes med prisdifferansen, kan sikrede beregne forholdet mellom egne skader og premieøkningen for hvert produkt. Hvis hun mener premieøkningen er for høy i forhold til egne skader, kan hun be om tilbud om forsikring fra alternative foretak. Dermed har hun tilstrekkelig informasjon til å vurdere flytting. Nemnda godkjente i FinKN 2021-720 tilsvarende informasjon som det foretaket ga i denne saken. Flertallet peker også på at sikrede da hun først oppdaget premieøkningen sa opp forsikringen og flyttet til annet foretak. Flertallet mener dette betyr at sikrede fikk den informasjonen som er nødvendig for å oppfylle formålet med varslingsplikten, og at problemet derfor ikke var innholdet i informasjonen, men det forhold at hun ikke sjekket den. Nemnda peker også på at ordlyden i fal. § 3-3 er at det skal "redegjøres for endringen". Det er ikke krav om at endringen skal begrunnes. Foretaket har uansett ikke plikt til å informere om sine forretningsmessige overveielser.

Foretaket informerte også i betalingsplanen som fulgte sikredes fornyelsesdokumenter om hvilke premier sikredes forsikringer hadde hatt "forrige år" og "dette året". Foretaket har videre opplyst at sikrede ble varslet i e-post. Sikrede bestrider ikke dette, men hevder foretaket skulle forsikret seg om at sikrede var kjent med en så stor økning gjennom SMS. Loven stiller ikke krav til hvordan informasjonen til sikrede skal gis, og det må forventes at sikrede leser forsikringsbeviset hvor linken til mine sider ligger. At hun ikke har fulgt med betyr ikke at informasjonen ikke er tilstrekkelig i forhold til det som er det sentrale, nemlig hennes mulighet til å innhente alternative tilbud.

Nemndas mindretall, Fanny Helle, bemerker:

Mindretallet har kommet til at sikrede bør gis medhold.

Mindretallet mener foretakets informasjon til sikrede ikke var tilstrekkelig etter fal. § 3-3 annet ledd.

Hvilke krav som stilles til informasjonen som gis må sees i sammenheng med beløpets størrelse, jf. FinKN 2019-242. Den høye premieøkningen tilsier etter mindretallets syn en mer konkret begrunnelse enn det foretaket her har gitt. Gjennom en generell henvisning til tidligere skader har sikrede et begrenset grunnlag til å vurdere andre alternative forsikringstilbud.

Etter mindretallets syn har ikke foretaket gjennom sin tekst varslet og redegjort for den vesentlige premieøkningen på en tilfredsstillende måte.

Mindretallet mener etter dette at sikrede bør gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).